پرۆژەی ١٠٠ کتێبی کوردی
٥٩

دیوانی مەولەوی

سەید عەبدولڕەحیمی مەعدووم

لە لایەن مامۆستا محەمەد ئەمین ئەردەلانییەوە
کراوە بە سۆرانی

پێداچوونەوەی بە دەستکارییەوە:
گۆران عەباس

MAWLAWI.KRD

MAWLAWI.KRD

دیوانی مەولەوی

سەید عبدولڕەحیمی مەعدوومی

لەلایەن محەمەد ئەمینی ئەردەڵانییەوە
لەهەورامییەوە گۆڕاوە بۆ زاراوەی سۆرانی

پێداچوونەوە بەدەستکارییەوە
گۆران عەباس

بەرگی یەکەم و دووەم
چاپی یەکەم
٢٠٠٨

MAWLAWI.KRD

سەید عەبدولڕەحیمی مەعدوومی
دیوانی مەولەوی. / لە هەورامی بو سورانی: محەمەد ئەمینی ئەردەلانی /
پیداچوونەوە: گوران عەباس
تهران: احسان، ۱۳۸۷.
۵۹۵ ص.
فیپا.
کردی.
۱ـ دیوان شعر -- شعر و ادبیات کردی
۷س BP ۱۰۲/۸۸۵ ۲۹۷/۱۵۰
کتابخانه ملی ایران ۱۰۶۰۵۱

دیوانی مەولەوی

● شاعیر: سەید عەبدولڕەحیمی مەعدوومی
● لە هەورامییەوە بو سورانی: محەمەد ئەمینی ئەردەڵانی
● پیداچوونەوە: گوران عەباس
● بلاوکار: نەشری ئیحسان
● تیراژ: ۳۰۰۰ دانە
● چاپی: یەکەم ـ ۲۰۰۹
● چاپخانە: مەهارەت

نشراحسان

پێشکەشە بە:

گیانە بێ گەردەکەی، ،مەولەوی، ، ی ئەمرو ئەوەو ئەوەزاکانی.

گیانە بێ خەوشەکەی ، ،شۆرش، ،ی جوانە مەرگی بەهیواو بەئاکام نەگەیشتوو.

ئەو باوك و دایکەم کە ئاواتیان بەستبوو بەمنەوە.

گیانە خاوێنەکەی ماموستا شێخ عبدالعزیزی پارەزانی.

ئەوانەی لە پێناوی خواو گەل و میللەتدا گیانی خۆیانیان کرد بە قوربانی.

محەمەد ئەمین حەبیب سەعید

ئەردەلانی

MAWLAWI.KRD

ووته‌یه‌ك

هه‌روه‌ك خوێنه‌ری به‌ڕێز ئاگاداره‌ جیهانی شیعرو ئه‌ده‌ب و نوسین دنیایه‌كی پڕ له‌ ئاسكی و جوانیه‌ به‌ڵام دوریش نیه‌ له‌ ئاڵۆزی و زبری وه‌كو ووتراوه‌ چه‌كینكی دوو سه‌ره‌ خاوه‌نه‌كه‌ی ده‌توانێت له‌ نێو باخچه‌ی گوڵو گوڵزاری دڵڕفێنندا بیخاته‌ گه‌ڕو هه‌سته‌كان به‌ره‌و ئاسمانی خۆشه‌ویستی به‌رێت ده‌یشتوانێت بیكاته‌ چڵۆسكێكی ئاگرو دڵه‌ ئاسكه‌كانی پێ بسوتێنێت، هه‌رچه‌نده‌ باوكی خۆشه‌ویستم دیوانی شیعریی تایبه‌ت به‌ خۆی نه‌بو به‌ڵام شاعیرێكی نه‌ناسراوی هه‌ست ئاسكو خامه‌ ڕه‌نگین بوو حه‌زی به‌ ئه‌ده‌بیاتو نوسین بوو زۆربه‌ی كاته‌كانی بۆ ئه‌م مه‌به‌سته‌ ته‌رخان كردبو زۆربه‌ی هاوڕێكانیشی هه‌ر له‌و دنیایه‌دا ده‌ژیان و كاتێك به‌یه‌ك ده‌گه‌یشتن ئاڵو وگۆڕی ساته‌ ئاسكه‌كانی دنیای شیعرو ئه‌ده‌بیات ده‌كرد .... له‌وانه‌یه‌ خوێنه‌ری به‌ڕێز بپرسێت داخۆ مامۆستا محمد ئه‌مین بۆچی ئه‌وه‌نده‌ له‌ ڕۆحی مه‌وله‌وییه‌وه‌ نزیك بووه‌ و حه‌زی كردووه‌ هه‌میشه‌ له‌گه‌ڵ هۆنراوه‌ كانییا بژی؟ پرسیارێكی دروسته‌ دوو هۆكار ڕۆڵیان هه‌بووه‌ له‌وه‌ی باوكم زیاتر مه‌وله‌وی شاعیر بناسێت و به‌و شێوه‌یه‌ ئاوێزانی ئه‌و جیهانه‌ ڕۆحانی و ئاسكه‌ بێت یه‌كه‌میان هاندانی یه‌ كێك له‌ هاوڕێ خۆشه‌ویسته‌كانی ئه‌ویش جه‌نابی مامۆستا شێخ عبدالعزیز پاره‌زانی بوو (خ ل) كه‌ به‌ڕاستی هاوڕییه‌تی برایه‌تیه‌كی پاكو بێگه‌رد و هه‌ڵقوڵاو به‌ برایه‌تی ئیسلامی هه‌ردوكیانی پێكه‌وه‌ كۆكردبوه‌وه‌ بۆیه‌ ڕۆژێ مامۆستا به‌ باوكم ده‌ڵێت .. مامۆستا مادامه‌كی به‌ ڕێزتان توانایه‌كی باشتان هه‌یه‌ له‌شێوه‌ زاراوه‌ی هه‌ورامی و زمانی فارسیدا زۆر حه‌ز ده‌كه‌م ئه‌و دیوانه‌ی مه‌وله‌وی شاعیر وه‌ر بگێڕیته‌ سه‌ر شێوه‌ زاراوه‌ی سۆرانی و لێكدانه‌وه‌ بۆ چامه‌كانی بكه‌یت ، باو كیشم بێ نواندنی هیچ دوو دڵییه‌ك گوێڕایه‌ڵی نیشان داو ده‌ستی پێكرد هۆكاری دووه‌م به‌رچاو بونی ڕۆحیه‌تی ئیسلامی و دونیای سۆفیگه‌ری و پاك بونه‌وه‌ بۆ خوا و ژیان بۆ ڕێبازه‌كه‌ی به‌ ئاشكرا به‌ هۆنراوه‌كانیه‌وه‌ دیاره‌ ، باوكیشم وه‌ك سروشتی ئاسایی خۆی و مامۆستایه‌كی ئاینی و ده‌رچوی نێو ئامێزی حوجره‌ و مزگه‌وته‌كانی كوردستان و دنیای پاكیزه‌یی ئیسلامه‌تی وای له‌ باوكم كردشان بداته‌ به‌ر ئه‌م كاره‌ گران و پڕ له‌ هه‌ورازه‌،

هه‌رچه‌نده‌ به‌نده‌ كه‌ ڕۆڵه‌و نه‌وه‌ی ئه‌و پیاوه‌م به‌ڵام هیچ زانیاریه‌كم نیه‌ ده‌رباره‌ی شیعر به‌ڵام به‌ سیفه‌تی تێكه‌ڵیم له‌گه‌ڵیدا و كوڕی بچوكی بوم دورو نزیك منیشی تێكه‌ڵ به‌و دنیایه‌ كردبوو زۆر جاریش به‌ شداری ده‌كردم له‌ نوسینه‌وه‌ی شیعره‌كاندا بۆیه‌ ئاگام له‌زۆرێك له‌ و موعانات و به‌ربه‌ست و ناره‌حه‌تیانه‌ هه‌بو كه‌ باوكی خۆشه‌ویستم له‌م كاره‌یدا ڕوبه‌ڕوی ده‌بوه‌وه‌، خۆ ئه‌گه‌ر بمه‌وێت ووردتر باس له‌و ئه‌ندێشه‌و ئازارو شه‌و نخونیانه‌ بكه‌م كه‌ باوكی خۆشه‌ویستم دوچاری بووه‌ ئه‌وا له‌ میانه‌ی چوند دێڕێكی كه‌مدا ناتوانم ده‌ریان ببڕم به‌ڵام گرنگ ئه‌وه‌یه‌ هه‌ركه‌سێك بیه‌وێت ئامانجێك بۆ ژیانی دیاری بكات ده‌بێت بۆ به‌دیهێنانی ئه‌و ئامانجه‌ كارو لێبڕان و پلانی خۆی بۆ ئاماده‌ بكات ماندو بون

نەناسێت، دیارە باوکی بەڕێزم بە تەواوی مانا ماندو نارەحەت بو لەم کارەی بێ ئەوەی چاوەڕوانی هیچ جۆرە پاداشت و پیا هەڵدانێك بێت ئەو ئامانجەی کە خۆی دایڕشتبو بە ئەنجامی گەیانی دیارە من نامەوێت بچمە نێو وورده‌کاریە کانی ئەم کارەی باوکم چونکە وەك لەسەرەتاوە ووتم من هیچ شارەزاییە کم نیە لەو بووارەیاو ناتوانم خامە بخەمە سەرکاغەز بۆی بەڵام ئەم چەند دێڕە تەرخان دەکەم بۆ ئەوەی چەن نزایەکی بە کوڵ بۆ باوکم بکەم و سوپاس و پێزانین بۆ ئەو کەسانە دەربڕم کە هاوکاری و کۆموکی باوکمیان کردووە لەم کارەدا گلەیش ئاراستەی چەند هاوڕییەکی خۆی بکەم کە لە دوای مردنی نەهاتن بەدەم داواکاریەکەمەوە بۆ پیاداچونەوەو هەڵەچنی و هەرکارێکی تری ئەم بەرهەمە کە باوکم نەیتوانی بەهۆی نە خۆشی و پاشانیش مەرگەوە تەواوی بکات.

خوایە گیان تۆ زاتێکی باڵادەست و میهرەبان و جوانکاری ئەم بونەوەرەیت هەرخۆت لەهەمو کەس باشتر زانایت بە دڵەکان (ویعلم خائنة لاعین و ماتخفي الصدور).. کەواتە پەروەردگارم بەسۆزو میهرەبانی خۆت لەگەڵ باوکی باوەڕدارمدا کە هەمیشەو بەتایبەت لە کاتی نەخۆشیەکەیدا ئەم پارچە هۆنراوەیەی دەوتو دەوتەوە بێ بێزاربون لیّ ی (گەر مەیلەن مەیلەن وەل جەورەن جەورەن دڵەکەی تۆ دۆنەن ئەویشبەو تەورەن) دەیزانی ئەوەی دڵی چۆن بێت لەگەڵ پەروەردگاریدا پەروەردگاریش بەو شێوەیە دەبێت لەگەڵیدا دەی خوایە گیان باوکم بخەرە ژێر سایەو سێبەری میهرەبانی خۆتەوە و گۆڕەکەی بکەرە باخێك لە باخەکانی بەهەشت و حەوانەوەی دوای چەندین ساڵ لە ماندوبون و نەبونی بکەرە بشی لە نێو گۆڕەکەیدا، یەکێك لەو سیفەتە جوانانەی کە زۆر بە ئاشکرا بەم بەندەیەتەوە دیاربو سینە سافی و بێ گەردی دڵی بو ئەمەیش یە کێکە لە سیفەتە جوانەکانی خۆت کەواتە لە دەروازەی پڕ میهری خۆت داوام هەیەو دەلاڵێمەوە لە گەڵیدا میهرەبان بەو لە گوناهەکانی خۆشببە ... امین ، هەر لێرەشەوە دەمەوێت سوپاس و خۆشەویستی و ئەمەکناسی خۆم بۆ برای بەڕێزۆ شاعیری هەست ناسکی هەورامانی دڵڕفێن بکەم کاکە (گۆران عەباس) کە بەڕاستی لەدوای ئەوەی داوام لەچەند هاوڕییەکی خۆی کری کە پێدا چونەوە بۆ دیوانەکە بکەن بەڵام مەخابن نەهاتن بەدەم داواکەمەوە کاك گۆرانی ڕۆح سوك بەسینەیەکی فراوان و زەردە خەنەیەکی ڕاستگۆیانەوە داواکەی نەشکاندمو بڕیاری دالەگەڵما بێت هەتا بە ئەنجام گەیاندنی ئەم بەرهەمە بۆیە باشترین دیاری لای منێکی هەژاری بێ دەسەڵات لە بەرامبەر پەروەردگاری باڵادەستەوە بۆ ئەم برائازیزەم تەنها نزایەکە ئەویش ئەوەیە پیّ ی دەڵێم برای ئازیزم .. ئەگەر پاداشتی کارو ماندوبونەکان لای مرۆڤەکان بێت ئەوا زۆر زو ئەو پاداشتە کۆتایی دێتو دەکەوێتە ژێر پەردەی بیرچونەوەوە بە لام کاکە گۆران من داوا دەکەم تەنها پاداشتی ماندوبونەکانت لەم کارەو سەرجەم کارەکانی تردا هەر لای زاتی (الله) بێت چونکە ئەو زاتە هیچ پاداشتێك وون ناکات و هەتاهەتاییە.

هەروەها لێرەوە بەحەقی خۆی دەزانم وەك وەفاو نەمەناسیەك بۆ خالی بەڕێزم (شێخ حسێن شێخ عوسمان نێر گزەجاڕی) کە بەڕاستی پەیوەندیەکی زۆر ڕاستگۆیانە و بێ گەردیان هەبو لەگەڵ باو کمدا وە زۆر جاریش پێکەوە مشتومڕیان دەکرد لەسەر ئەم بەرهەمە ... هەروەما ڕێزو خۆشەویستیم بۆ دایکی میهرەبانم کە بەڕاستی پاڵپشتێکی دڵسۆز بو بۆ باوکم و هەمیشە لە پاڵ پەڕەو کتێب و کەرەسەی نوسینەکانیدا قۆری و پیاڵەکەی ئامادەبو و دەیوت بابەهۆی ماندوبونیەوە سەری نەیەشێت ..
دایەگیان هەرگیز ئەو ساتانەم لە یاد ناچێت کە باوکی بەڕێزم هەتا درەنگانێکی زۆر سەرقاڵی کاری ئەم دیوانە بو تۆیش بە دیاریەوە دادەنیشتیت و شەو نخنیت دە کێشا بۆ بەیانیش لە پێش ئەوەوە هەڵدەسایت و سەرقاڵی ئامادە کردنی نانو چایی بەیانی و ڕێك پۆشکردنی بوی، ئێستایش دایەگیان لە دوای ئەوەی باوکی ئازیزم چۆتە لای ئامێزی پڕ میهرەبانی خوای خۆی هەرغەمی ئەوەتە و پێم دەڵێیت هەرچیەکت کردووە بەڵکو حەجێکی بۆ بکەیت .
باوکەگیان دوا ووتەم بۆتۆی بەڕێز ئەوەیە ئەوەندە لای خوا بەڕێز بیت لە ڕۆژانی ڕەستاخێزدا بتوانیت شەفاعەتێك بۆ ئەم کوڕەگوناهبارە ت بکەیت هەروەها سوپاس و خۆشەویستیم هەیە بۆ بەڕێز مامۆستا مەلا صالحی هۆرێنی چونکە بەڕاستی زۆر غەم خۆری باوکم بو زۆریش یەکیان خۆش دەویست ، لە کۆتایدا ئەگەر هەرکەسێکم لە یاد چوە لەم ووتە کورتەدا باسی بکەم داوای گەردن ئازادی دەکەم (سبحان ربك رب الغزة عما یصفون و سلام علي المرسلين و الحمد لله رب العالمين)
و السلام عليكم و رحمە الله و بركاته

ئامانج محمد ئەمین حەبیب ئەردەڵانی

٢٠٠٨/٦/٢٢

سێ شەممە

پێشەكی

سوپاس و ستایشی بێ پایان بۆ خوای بەخشندەو میهرەبان، هەزاران دروودو سڵاو بۆ گیانی پاكی پێغەمبەری ڕابەرو خۆشەویستمان و، بۆ یاران و یاوەران و بۆ پەیڕەوانی تا ڕۆژی دوایی.

كێ دەهات بەخەیاڵیدا و كێ بە بیرو هۆشی بۆئەوە دەچوو كەقەدەر دەیەوێت ئاوڕێكی پڕ لەسۆز لەناوچەیەك بداتەوە كە هەمیشە گیرۆدەی چنگی تیژی دڕندەی نەزانین و كۆیلەو دیلی تاریكیی شەوانی شەوگارانی نائومێدی بووە؟.

خودا وەختێ كەویستی بەندەیەكی خۆی بكا خۆشنوود

لەڕێگای دوورەوە بۆی دێ بە پێی خۆی شاهیدی مەقسوود[1]

(یوسف جان) ی باپیرە گەورەی پێنجەم مەولەوی لەزانای گەورەی بەناوبانگ مەلا(ابوبكر) ی (مصنف) ە[2] لەبەر هەرهۆیەك بووبێ ، دێی(چۆڕ) بە جێ دێڵێ و لەناوچەی (تاوەگۆز) دەگیرسێتەوە بۆ ئەوەی مەولەوی تیایدا لە دایك ببێت و بیكا بەمەڵبەندو نشینگەی هەمیشەیی خۆی و تیایدا بحەسێتەوە.

(والله یعلم حیث یجعل رسالته) ((صدق الله العظیم)).

---

[1] شێخ ڕەزای تاڵەبانی ، خوا لێی خۆشبێ .

[2] لەدێی (چۆڕ) ی ((مەریوان)) لەكوردستانی ئەردەڵان دانیشتووە، لەبەر ئەوە كتێبی دانراوی زۆرە بە(مصنف) ناوبانگی دەركردووە، گرنگترین دانراوەكانی(وضوح) ە لەفیقهی شافیعیداو، لەچوار بەرگی قەبەدا، مامۆستا سەبید(عارف) ی (تەپەكەڵ) ی(١٩١٠-١٩٧٥)، خوا لێی خۆشبێ پەراوێزێكی فراوانی بەنرخی لەسەر كتێبی ناوبراو نووسیوە، ئاخ بۆ موسڵمانێكی ساماندار بە چاپی بگەیاندایە ئەم زاتە بەچەند ڕۆژێ پێش مردنی – وەكو ((مەردۆخ)) لە كتێبی(كوردو كوردستان) ە كەیدا باسی دەكات بە زمانی فریشتەوە لە توێی دوو بەیتی فارسیدا مێژووی ساڵی مردن خۆی بە وشەی(خیر مقدم) كە بە پیتی ئەبجەدی دەكاتە (٩٩٤) ی كۆچی دیاری دەكا.

نەوەو نەوەزاكانی ناو بەناو دێی چۆڕیان بەجێ هێشتووەو لە ناوچەكانی كەی كوردستاندا نیشتەجێ بون لەوانە : شێخانی(بیلەنگە) و(تەپەكەل) لەنزیكی هەڵەبجەو، شێخانی زەنبیل لەناوچەی مەهاباد لەكوردستانی ئێران و، بنەماڵەی شێخ ئەمینی خاڵ لەسلێمانی، وەبەرەی مەلا و مەولەوی لەناوچەی تاوەگۆز، وەساداتی دێی(باخچە) لەبناری شارەزوور كەمامۆستایان عومەرو عوسمان و كاك عادیل و چەند برایەكی تریان ، كوڕانی حاجی سەبید قادری باخچەیین و لەم ئەژادو ڕەسەنە پاكەن.

ناوره پڕ سۆزو میهرەبانی یەکەی قەدەر هاتە دی: لە بیستەکانی سەدەی سیازدەهەمی کۆچیدا لەم بنەماڵە بەرزو ڕەسەنە مەولەوی لەو(تاوەگۆزە)[٣] هاتە دنیای کوردستانەوە، هاتنەکەی بوو بە گزنگی خۆر نەك هەر بۆ ئەو ناوچەیەی دەورو بەری بەتەنیا، بەڵکو بۆ هەموو کوردستان و بۆهەموو جیهانی ئەدەبی کوردەواری.

بەختەوەری شادمانی بۆ یەکەمین جار بە پێکەنینەوە ڕۆژباشیان کرد لە دەماخی بەرزی (تاوەگۆز) و لە لوتکەی چیا سەرکەشەکانی جیهانی کوردستان و ئەدەب،

واتە مەولەویی داهێنەرو هونەرمەند و بلیمەت تیایدا هاتە دنیاوە.

پیرە مێرد(١٨٦٧-١٩٥٠-ز) کەتەمەنی لەدەورو بەری (١٥)ساڵیدا بووە مەولەوی دیوە، دەڵێ: (من خۆم دیومە، زاتێکی میانەباڵاو ڕیشێکی تەنك، دوو چاوی بە ڕەونەق و پڕجلیوە... گفتوگۆ لەسەرخۆ ، هەروەك شێخی(ضیاء الدین) دانە دانەو بە نوکتەو نیم خەندەیەکی بەمەعنا کەئیمای دڵپاکی و ڕووناکی بکا.

جار جار ئاهێکی بە سۆز کەلە کوورەی دەرونێکی پڕ عیشقی مەعنەوی دەهاتە دەرێ، وەك (توجهی) شێخێکی نەقشی(تایید) ی (رابطە) ی کردو بەو عیشقەوە بە جۆش . ئەمە مەولەوی خۆی، ئەمیشە شیعرەکانی وەك ئاوی حەیات لە توێی میدادا). پاش تەواوکردنی خوێندنی سەرەتایی لای باوکی بەڕێزی،-بە پێی یاسای ئەو سەردەمە- بەناوی فەقێتی یەوە دەچێ بۆ زانستگاکانی کوردستان و ڕێگای زانست و زانین دەگرێتە بەرو دەڕوا.

---

[٣] مامۆستا (علاء الدین) ی سەجادی ، دەربارەی وشەی (تاوەگۆز) دەفەرموێ:

ئەو شوێنە کە (یوسف جان) ی ناوبراو(باپیرە گەورەی پێنجەمی مەولەوی- وەرگێڕ) ئاوەدانی کردۆتەوە: کانی و سەرئاوێك بووە، بێ ئاوەدانی، داری(تاوگ) و (گوێز) ی لێ بووە ، لە پاشا ئەو دێ یە هەر بەو ناوەوە ناوبانگ دەستێنێ ، جا بۆ سووکیی لەسەر زبان ئەبێ بە تاوەگۆز)

زنجیرە مێژووی ژیانی خاوێنی مەولەوی – وەك وترا- لە زۆربەی ڕووەکانیەوە ئاشکرا نییە: کەی لە دایك بووەو، کەی و لای کێ ئیجازەی وەرگرتووەو، کەی کەوتۆتە سەر ڕێگای (تصوف)و، کەی ژنی هێناوەو، چەند منداڵی بووە...، سەجادی دەڵێ : لەشاری (سنە) و لە مزگەوتی (دار الاحسان) لای حاجی مەلا ئەحمەدی نودشەیی و ، عبدالکریمی مدرس: لە سلێمانی و لەمزگەوتی (مەڵکەندی) و، لەسەردەمی ئەحمەد پاشای باباندا لای مەلا(عبدالرحمان) ی باوکی ناوبراو ئیجازەی وەرگرتووە. ئەم دوو ڕایەش هەر یەکەیان لە ڕوویەکەوە ڕەخنەیان دێتە سەرو ، تەواو و ڕەسا نین.

لەماوەی گەشتەکەیدا بەچاوی خۆی دەیان کۆڕی زانست و زانیاری دی، وەلەناخیەوە لەشێوەو شێوازی ژیان وچۆنیەتی ڕێبازی بیرو هۆشیان گەیشت و لەهەموو ڕووەیەکەوەشودی لێ وەرگرتن و هەڵیسەنگاندن و، کردنی بەبناخەوبنچینەو ئیلهامی شیعرو ئەدەب و خەیاڵ،تا لە پاشە ڕۆژدا ئەدەبەکەی کرچ و کاڵ و لەڕو لاواز نەبێ.

بەڵێ ئەم بلیمەتە سەودای خوێندن و شەیدای جوانی و کەڵکەڵەی نیگاری پڕ ئەفسوونی سروشتی پەنجەی تەوانای کردگارکەوتە سەری، بەچاوی خۆی دیمەنە قەشەنگە جۆربەجۆرەکانی کوردستانی دی، چاوی بەگەرمیان و کوێستان و چیاو چیمەن و، چەم و سەوزەو شەتاو و، تاڤگەو بەفرو بەفراوان و...نزارو قەدپاڵ و شیوو دۆڵدا گێڕا.

ئەمانە هەموویان کاریان تێ کردو بۆی بوون بە پاڵپێوەنەرێکی خۆیی و لە بارێکەوە ژیانی گۆڕا بۆ بارێکی تر، بۆیە -وەك دیینی-هەڵبەستەکانی و ناسکنارایی یەکانی لەگەڵ جوانی و شەنگی و شنەو شنۆی سروەی سروشتدا وەك ئاشقەو ماشقە ئاڵاون بەیەکداو، ئاشنای ڕەگ و ڕیشەی گیانی یەکترین.

لەم گەشتەیدا زۆر دێهات و شاران گەڕاو، زۆر مەڵبەندی زانست و وێژەو ئەدەبی دی، لەوانە: سنە، مەهاباد، بانە، جوانڕۆ، پاوە،زەهاو، سلێمانی و، هەورامان و زۆر شوێنانی تر.

لەکۆتایی گەشتەکەیدا لە پایتەختەکەی بابان و شارە خنجیلانەکەی شاری سلێمانی، لای عەللامەی بەناوبانگ مەلا (عەبدالرحمان) نۆدشەیی لەمزگەوتی (مەڵکەندی) ئیجازەی مەلایەتی وەردەگرێت، ئینجا لەدێی (چرۆستانە)ی (نەورۆڵی) لەڕۆژئاوای (هەڵەبجە) نیشتەجێ دەبێ، بۆماوەیەك لەوێدا بەوانە وتنەوەوە خەریك دەبێت، لەم گوندەدا (عەنبەر خاتون) دەبێ بەخێزانی، باخێکی گەورە ئەنێژێت-ئێستاش باخەکە ماوە- هەندێ مەڕو ماڵات پێکەوە دەنێ، شێخ محەممەدی کوڕی کە تازە پێ دەگا کوڕێکی ئازاو هەڵکەوتوو دەبێ مەولەوی لە پەنایدا دەحەسێتەوەو، بەکامەرانی ژیان دەباتە سەرو وانەی خۆی ئەڵێتەوە.

پاشان ناکۆکی لەنێوان جافەکان و دەوڵەتی عوسمانیدا ڕوودەدا، ئینجا بۆ سەرکەوتی جافەکان بەڕابەرێتیی حەمە پاشا، هێزێکی چەکدار بەفەرماندەی (عومەر پاشای سەردار) پەلاماری هەڵەبجەو دەوروبەری دەداو جافەکان دەشکێن و لەناوچەی (شەمێران) و کەژی (زمناکۆ) خۆیان دەگرنەوە، لەئەنجامدا گوندی (چرۆستانە) و چەند گوندێکی تر دەسووتێ، مەولەویش ناچار دەبێ چرۆستانە بەجێ دێڵێ و لەدێی(ولۆەر) لەشەمێران

نیشتەجێ دەبێ، وەك لەهەندێ پیاوانی تەمەن درێژ وەرگیراوە ژیانی بەرەو باشی دەڕوات و خەمی نامێنێ و خۆی و کەسەکانی بەجوانی دەژین و دەحەسێنەوە، چونکە شێخ عەلی عەبابەیلیی کەلەلایەن دەوڵەتی عوسمانییەوە سەرکاری شەمێران دەبێ، بەشێوەیەکی دڵسۆزانە زۆر خزمەتی مەولەوی و کەسوکارەکەی دەکات و ڕێزیان دەگرێت، بەم بۆنەیەوە بەباشی دەژین و دەحەسێنەوە، ماڵ سووتاوی دەربەدەرییان لەبیر نەچێتەوەو هەست بەکەم و کوڕیی ژیان ناکەن، بەکشت و کاڵ و چاندنەوە خۆیان خەریك ئەکەن.

پاشان لەلایەن دەوڵەتی عوسمانییەوە شەمێران دەدرێ بە(حەمە پاشا) ی جاف و شێخ عەلی ئاوارە و دەردەکاو (عوسمانی خاڵە) ئەخاتە شوێنەکەی، بەم کارە مەولەوی ژیانی ئاڵۆزو شپرزەو تاریك دەبێ، زەوی زارو کێڵگەو بەراوەکان لەمەولەوی و کەس وکارەکەی دەسێننەوەو ئازاریان دەدەن.

هۆی دانانی عوسمانی خاڵەو لابردنی شێخ عەلی، وەك لەجەنابی حەمە سەعیدی شەمێرانی و چەند کەسانی ترم بیستووە- ئەمەیە: عەشیرەتی گەڵباخی و مەریوانی لەپەنای دوژمنایەتیدا لەسەر شیوی مەریوان پەلاماری جافەکان دەدەن ، قەڵای (خاومیراوا) یان لێ دەسێننەوەو داگیری دەکەن، جافەکانیش بەمە زۆر دڵگیر دەبن و دەکەونە مەترسییەوە، پاشان (حەمە پاشا) دەڵێ: (هەکەس دوژمن لەو قەڵایە دەرکا چی داوا بکا من خاوەنی نیم و هەتا هەتایە ڕێزی لەسەرسەرم، عوسمانی خاڵە گورج بەم کارە هەڵدەسێ، خۆی و شەمێرانییەکان بەمەردانە پەلاماری دوژمن دەدەن و قەڵاکە دەگێڕنەوە بۆ جافەکان، لەئەنجامی ئەم کارەدا حەمە پاشا شەمێران دەدا بە عوسمانی خاڵە و شێخ عەلی دەردەکا.

دوای ئەم ئاڵوگۆڕە شەمێرانییەکان جێ بەمەولەوی و خزمەکانی لێژ ئەکەن و لەتەکیاندا ناگونجێن، وا دەردەکەوێ بەهاندانی حەمەپاشا عوسمانی خاڵە زەمینە خۆش دەکا بۆ ئەوەی شەمێرانییەکان بەرامبەر بەمەولەوی و کۆمەڵەکەی باش نەبن و لە ئازاردانیان نەوەستن، ئەمانیش ناچار دەبن دەڕۆن بۆ تاوەگۆزو لەدێی(سەرشاتە) جێگیر دەبن.

ئەم ناکۆکییە بە ئاشکراو بەزەقی لەقەصیدەی فارسی یەکەی خودی مەولەویدا دەردەکەوێ.

مەولەوی لەدواساڵەکانی ژیانیدا تووشی چەند گیروگرفتێکی لەشی و دەروونی دەبێ، تەوانایی وهێزی نامێنێ و لەگۆ ئەکەوێ، لەسەرووی هەموویانەوە مردنی(عەنبەر خاتوون)

ی خێزانی، بەمردنی ئەم ژنە هەڵکەوتووەی سەوزەی ژیانی دەژاکێ و نائومێدی و نەهاتی ڕووی تێ دەکا. لەلایەکی دیکەوە چاوە گەشەکانی نابینا دەبن و سۆمایی یان نامێنێ . وەك بەچەند ساڵێ پێش مردنی پشتی دەشکێ و بۆ ماوەیەکی زۆر بەبێ نازی (عەنبەر خاتوون) ی لەسەر جێی کەساسی بەئازارو هەناسە ساردی یەوە ئەتلێتەوە. وەك دەیبینی بەم بەیتەی پەنجە بۆ ئەم کەساسییەی ڕادەکێشێ :

پیری و فەقیری و کەسیفی هەرسێ
نەبۆ وە هیجران بار هیچ کەسێ

ئەم کۆسپە دەروون تاریکانە بەکاری قەدەرو کردەی ناپەسەندی کۆمەڵ دەرگایان پێ گرت و جل و بەرگی کامەرانی یان لەبەر دڕانی و، سوێ یان دایە و ئازاریان لە دڵە ناسکەکەیدا چاندو ڕۆژی ڕووناکیان لێ کرد بەشەوی تاریك تار،
دیسان بەکاری قەدەرو بەکاری کۆمەڵی نەزان و ئاست نزم لەبەختی سیای مەولەوی و لەبەختی ڕەشی ئاڵۆزی گەلی کورد، کتێبخانەکەی لەئەنجامی جەنگی خێڵایەتیدا سووتاو پەڕەی کاغەزی بۆدەرنەچوو، ئیتر مەولەوی هەق و مافی خۆیەتی بڵێ :

دەمەی هەناسەی گەرمی نارەکەم
نەکوورەی دەروون پڕ جەخارەکەم
ئایر دان حوجرەی دڵەی پڕ دەردم
سۆچنان کتاو مەجمووعەی فەردم

تاله ساڵی (١٣٠٠-ك) دا ماڵئاوایی لە ژیان و کۆمەڵ و ئەدەب و زانین کردو بەرەو چۆڵگەی عەدەم بنەو بارەگای پێچایەوە، لەڕۆژهەڵاتی گوندی (سەرشاتە) بۆ ئەبەد بوو بە میوانی گۆڕو دڵەکەی لە جووڵە وەستا، بەدیمەن لە ئێمە ئاوا بوو، بەڵام هەرگیز بە گیان لە ئێمە ئاوا نابێ و، لەدڵماندایە و لە بیر ناچێتەوە. هەزاران دروود لە گیانی خاوێنی بە ڕوو

سووری ژیاو بەسەربەستی و سەربەرزی ڕۆژگاری پێچایەوە. (سلام علیه یوم ولد ویوم یموت و یوم یبعث حیا).

جگە لە(عەنبەر خاتوون) ژنی تری نەهێناوە، لەم ژنە چەند کوڕی بووە، ئەوانەیان کەدیارن ئەمانەن: شێخ محەممەد، سەیید محەممەد ، سەیید (عەبدوڵڵا)، سەیید هیدایەت. ئەمەی دوایی یان بە منداڵی مردووە و نەوەی نییە. جگەلەمانە مەولەوی کوڕو کچی تری بووە، بەڵام بەمنداڵی مردوون و ساڵ و ڕۆژ و شوێنی مردنیان و شێوەی ژیانیان لە ئێمە گومن و نایانزانین.

نەوەکانی مەولەوی هیچیان مووچەخۆرو کاربەدەست نین وبە ڕەنجەشانی خۆیان ئەژین، لەناوکۆمەڵدا زۆر بەنرخن وجێگەی باوڕی هەموو کۆمەڵگەی دەوروبەری خۆیانن. هەروەك باپیرە گەورەیان (مەولەوی) خاوەنی سامان ودارایی وکۆشك و تەلارنین و خاوەنی قەناعەتێکی بێ تەماع وسەرەڕۆنین، دژی هەڵپەی ناڕەوان و خۆیان لە حەرام بپارێزن و نزیکی ناکەون.

ئێستا لەم سەردەمەدا بە شێوەو نەریتیی خێڵایەتی جەنابی سەیید (عبدالرحمان) ی سەیید عەلیی شێخ محەممەدی کوڕی مەولەوی بە گەورەو سەرۆکی هۆزی مەولەوی ناسراوە. پیاوێکی چاوکراوەو ژیرو وردو قسە زانە.

لەبەرگی دووەمی ئەم دیوانەدا بە یارمەتی خوای گەورە بەدرێژی لەنەوەی مەولەوی ئەکۆڵمەوە.

ئێستا نەوەکانی لە کۆمەڵگەی ی (زەڕایەن) لەناوچەی شارەزوور دادەنیشن.

تێکەڵ و پێکەڵ بوونی دیوانی مەولەوی و ئاڵۆزەکانی

مەولەوی وەك لەزەمانی خۆیدا-بەرەغمی نەبوونی چاپەمەنی-پاش خۆشی ناوی لەزۆر ناوچەکانی کوردستاندا بڵاوبۆتەوەو بەشێوەی سیحراوی کاری کردۆتەوە سەردڵ ودەروونی ئەدەب ناسان، بەم بۆنەیەوە بەدەیان بەڵکو بەسەدان دیوانەکەی دەست بەدەست و یەك لەدوای یەك نووسراوەتەوە، ئەمەش دیارە شێواوی و ئاڵۆزی پەیدا ئەکا،ئەبینی لەهەندێ نوسخەدا چەند بەیتێك-زۆر یا کەم-پارچەیەکی سەربەخۆیەو لەهەندێ تریاندا ئەو پارچەیە بەچەند پارچەی جیا جیا ئەکەوێتە بەر چاو، وەبەپێچەوانەشەوە لەزۆربەی دیوانەکاندا ئەم گێژاوو ئاڵۆزە رەچاوئەکرێت. لەلایەکی کەشەوە ووشەیەك بەووشەیەکی ترو رستەیەك بە رستەیەکی تر سەرهەڵئەدا، ئەمەش دیارە ئەبێتە هۆی تێکچوونی مەعنا و، بۆنمونە بروانە بەیتی یەکەم لەقەصیدەی (ساقی ئاوەردەو) لەلاپەرەی(٢٩١)ی دیوانی(ع،م) لەوێدا(ووریا) نووسراوە کەبەمەعنا خواردنە لای ،(ف) (دەریا)یە، ئەمەش دیارە رەوتی مەعناکە تێك ئەدا. بۆیە راڤەکەران ئاماژە ئەکەن بۆ ئەم گۆرانکاریانە .

محمد امین حبیب سعید

ئەردەڵانی

دروودو ستایش [1]

هەورەکەی ڕەحمەت ڕووی سەمای کەرەم

(صلاة) و(سلام) اکەی کەم؟ ئیسەکەم

بێریٚ و بڕێژیٚ بدا وەهەمدا

وەسە رمەزرعەی ڕۆحی خاتەمدا

سەروازکا سەراو وەهەر شەتاودا

وەسەر زەوی پاك ئال و ئەصحاودا

تابدا وەپرتەو وەسەر وجوودا

(ئیمان) لەئەسرار ئەهلی شهوود دا

جەو مەوزەعە نوور جۆش دا سەرە و ژوور

کوردستان پڕکا جە تۆفان نوور

بەو نوورەی (ئوممی) ش کەردەن وە (اعلم)

کتێبخانەی چەن میللەت وەهەم [2]

بویەرۆ بەرقش جە کۆی کوردستان

ڕزگار بین جە دەس نادان وە ئاسان

---

[1] ئەم قەصیدەیە لە دیوانی (ئەصل و ڕۆح) ەکەی پیرەمێرد وەرگیرا، بەیتی یەکەم و دووەم و سێ یەم و چوارەم لە دیباجەی (عەقیدەی مەر ضی) یەکەی خودی مەولەویدا بەو دەقەوە هەیە.

[2] —(امی— ئۆمی) : نەخوێندەوار. (اعلم): زاناتر. مەبەست لە (ئۆمی) پێغەمبەرە (دروودی خوای لەسەر بێ). واتە خوای گەورە بەو نوورەی خۆی پێغەمبەری نەخوێندەواری کرد بە زاناو داناترین ئادەمی، سروشی بۆ ناردو سەری خست بەسەر هەموو ئانەکانی ترداو بە شەریعەتەکەی شەریعەتی کۆی میللەتەکانی تری (نەسخ کردەوە).

لەم ڕووەوە دەربارەی پێغەمبەر(دروودی خوای لەسەر بێ) مەولەوی لەبەیتێکدا ئەفەرمویٚ:

لەمە موعجیزە عەجیبتر (مەشنەو):

(امی) و عەللامە هەتیو بەئەدەو

وشەی (مەشنەو) واتە مەبیستە. ئەدەو: ئەدەب واتە : موعجیزە لەمەگەورەتر هەرگیز نابیستی:

مرۆڤێك هەتیوبێ و لەو پەڕی ڕەوشت بڵندی و ئەدەب بەرزیدا بێ، وەیاخود ئۆمی بێ و لە هەمانکاتدا لە عیلم و زانستدا بلیمەت و سەراوورد بێ.

هەورامی (٠) [1]

ئەی گرد (مەوجودێ) جە تۆ گرت مایە
پەیدا هەر تۆنی(ماسیوا) سایە [2]
پەنهان بی تەنها (وەحدەت) مەوج وەرد
پەی شنا سایی (ظهور) یۆەت کەرد [3]

سۆرانی (٠)

بۆ هەموو بونێ تۆ بوی بەمایە
پەیدا هەر تۆیت و(ماسیوا) سایە
پەنهان وتەنیا، (وەحدەت) مەوجی دا
بۆ ناساندنت (جیلوە)ت دەمی دا

---

[1] بەم قەصیدەیەو چەند قەصیدەی دوایی لەخوای گەورەو میهرەبان دەپاڕێتەوە.

[2] واتە ئەی خوایە! هەرچی بوون و بوونەوەر هەیە لەم بوونە فراوانەدا تۆ بەتوانای خۆت گیانت کردووەبەبەریاندا، پەیداو نەمر هەرتۆیت و، بێجگە لەتۆ هەموو بونێك وەك سێبەر وایە.

[3] (وەحدەت) ، (م): (وەحدەتت) . بەڵام کێش و وەزنی بەیتەکە تێك دەدا. واتە: پێش دروست کردنی ئەم بوون و بوونەوەرە، تۆ تەنها و پەنهان بووی، بۆئەوەی بناسرت- وەیا بۆ هەر ئەنجامێ تر کەهەر خۆت دیزانی- لەپڕ ئەو (وەحدەتە) ت شەپۆلێکی داو بوونەوەرت دروست کردو خۆتت پێ ناساندن. کەواتە ئەم بوونە کە شوێنەواری پەنجەی تواناتە سەرەتاو کۆتایی هەیە، بەڵام تۆی مەوجوود و ڕاستەقینە نە سەرەتات هەیەو، نەکۆتایی.

MAWLAWI.KRD

بەوێت جەی عالەم بێ بەقای (ناسووت)،
ئەر وەی گرد (جیلوە) ی وەرین نەشناسووت [٤]
بەسەد (جیلوە) ی تەر-بێچوون و چەنی-ؤ
شناسایی تۆم نمە بۆ هەنی [٥]
سەر وەشم بەی وەسف جەمالیتەوە
باز هەم بەی جیلوەی جەلالیتەوە [٦]

هەورامی(١)

ئەو-هەر بەو عادەت سەر وەش نیگاران
پەی فەنای یەکسەر خاتر پڕ خاران [٧]
چار نی یەن جەدەس : (جیلوە نەکەردەن)
(بسم الله) ها تێخ ئێد کە چیی گەردەن [٨]

من لەم دنیایەی بێ بەقای (ناسووت)
نەتناسم گەر بەم گشت (جیلوە) ی پێشووت ؟
بەصەد (جیلوە) ی تر-بێ وێنەو مانەند
بەناسینی تۆ نابم بەهرەمەند
مەستم بەوەصفی (جەمال) یتەوە
دیسان بە جیلوەی (جەلال) یتەوە

سۆرانی (١)

گەر – هەر بەو ڕەویەی سەرخۆش نیگاران
بۆ فەنای یەکسەر دڵ پڕ لە خاران
چار نی یە لەدەس : ((جیلوە) نەکردن)
فەرموو ئەو تیخ ؤها کەچیی گەردن

(٤–٥) (ناسووت) : جیهانی ماددە. واتە: ئەی خوایە ! ئەگەر من بەم گشت بەڵگانە و بەو هەموو دەرکەوتنانەی پێشووتەوە نەتناسم ؟ ئاشکرایە بەسەدان (جیلوە) ی ترو دەرکەوتنی ترت ناتناسم، هەموو گەردیلەیەکی بوون– دەلیل و بەڵگەی بوونی تۆیە.

وشەی (بێچوون وچەنی) یا (بێچوون و چرا) : بە بێ قسەو بە بێ دەلیل.

(٦–٨) بەی ، (ف)و(پ): وەی. (م) : باز هەم بەی. ف وپ: بازەم وەی. م: چارنی یەن، ف: چارەنین.
(جەلال): صیفەتی قین و قارە.(جەمال) : دڵنەوایی و میهرەبانی یە. واتە خوایە! من مەست و شەیدای (جیلوە)ی (جەلال) و (جەمال) تم. مانەوەم بە تەنیا بەم دوانەوەیەو، هۆی خواستم ئەوەیە ئەو (جیلوە) یەت لەمن ئاوا بێ. جائەگەر –بە شێوەو ڕەویەی (سەرخۆش نیگاران) و ئەوانەی کەلەو پەڕی جوانیدان و بۆ لەناوبردنی عاشقانی دڵ پڕ لە خاران– چار نی یە: لە (دەست (جیلوە) نەکردن) ت ، ئەوە لەم کاتەدا فەرموو ئەوە تیغی تیژی تۆو ، ئەمەش گەردن کەچی من ولەناوم بەرە.

دوونامەی پەخشان

یەکەمیان بۆ:

فەرهاد میرزای قاجاری

دووەمیان بۆ:

مەلا محمد صاڵحی (فخر العلما)

MAWLAWI.KRD

مەولەوی ئەم نامەیەی نووسیووە بۆ فەرهاد میرزای قاجاری [1] . وەئەمەش دەقی ئەو نامەیەیە :
(بسم الله الرحمن الرحیم)

ربنا اغفر لنا ولاخواننا الذین سبقونا بالایمان ولا تجعل فی قلوبنا غلا للذین اُمنوا ربنا انك غفور رحیم. صدق الله العظیم. **ئەم ئایەتە پیرۆزەی سەرەوە وێنەیەکی ئەخلاقیمان بۆ دەنەخشێنێ و دەیخاتە ڕووەو موسڵمانانی پێوە بەند ئەکا، وەدەیکا بەسەر مەشق ورێگا پیشاندەری ژیانی**

---

(١) ئەم پیاوە یەکیکە لەشازادەکانی ئێرانی و مامی (ناصر الدین) شای قاجاری بووە. دوو جار ناوبەناو کراوە بە والی و فەرماندەی کوردستانی ئەردەڵان، مەردۆخ لە تاریخی (کوردو کوردستان) ە کەیدا بەدرێژی لەژیانی ئەدوێ و بە مرۆڤێکی ژیر و دانان وزانای دەدا لە قەڵەم ، لە هەمانکاتدا شاعیرو ئەدەب پەروەرو لەزانستە ئاییینی یەکاندا بەڵاو باڵا بووە، ڕقی لەدرۆ بووەو ڕاست گۆی زۆر خۆش ویستووە. بەرانبەر بە ڕەش و ڕووت گەلی بەبەزەیی بووە، دانیشتووانی سنەو دەورووبەری ڕزگارکردووە لە چنگی برسێتی و گرانی و لە سیاسەتی ڕازی بوون، بڕوانە (بەرگی دووەمی) تاریخی کوردو کوردستانی مەردۆخ.
ئەم پیاوە عاشق و شەیدای شیعرو ئەدەبی مەولەوی بووە، بەشاعیری (باڵاخانەی چەم) ناوی هێناوە ، دووجار لە پەنای گەشتەکانی جوانڕۆو هەورامان و مەریواندا سەری لێ ئەداو دیدەنیی ئەکات، فەرهاد میرزا لەسەر ڕێبازی شیعەو لە پەیڕەوانی مەزهەبی جەعفری بووە، بەرامبەر بە ڕێبازەکەی سەراسەر خۆی بەحەق زانیوە، ویستوویەتی لەپەنای دادپەروەریی و فەرمان ڕەوایی یەکەیدا –لەڕێکای زانایان و مەلایانەوە– مەزهەبەکەی خۆی بسەپێنێ بەسەر کوردەکانی ئەو ناوچەیەداو، بە شێوەی (تەبشیر) بیخاتە ناو مێشکیانەوە و بیکانکا بەجەعفەری.
بۆ هێنانەدیی ئەم هیوایەی نامەیەك ئەنووسێ بۆ مەولەوی و تیایدا ئەڵێ: ..ئیمامی عەلی صلوات الله علیەوسلامە– بەدەقی ئایەتی قورئان و فەرموودەی پێغمبەر(دروودی خوای لەسەر) لە هەموو یاوەرو یارانی پێغەمبەر گەورەترەو لەلایەن حەزرەتەوە (د.خ) بە جێ نشینی یەکەم دانراوە ن ئەم ڕاستی یەش لە ترساو وە بۆ بەربەستی لە خوێن ڕشتن و ئاژاوە ژێر پەردەی (تەقیە) دا بێ دەنگ بووە...
لەهەمانکاتدا بۆ پتەوکردنی ڕاکەی بە ناوی دیاری یەوە–بە پیاوێکی تایبەتدا– کتێبێکی بۆ دەنێرێ..
دانەری ئەم کتێبە لسەر ڕێبازەی سوننی و یەکێکی لە پەیڕەوانی شافیعی (ڕ.خ) – وەلە نامەکەی خودی مەولەوی یەوە کە بۆ (فخر العلما) ی ناردووە دەردەکەوێ –بە (سبط) ی (ابن الجوزی) **بەناوبانگە (واتە کچەزای (ابن الجوزی)) لە پاش خوێندنەوەی کتێبەکە لە ئەلیفەوە تا یای (ئەبینێ پڕە لە قسەی ناپەسەند و نەشیاو ، تیایدا ناڕاستەی جوێن و تانەو تەشەرێکی زۆر کراوە بۆ یارانی پێغەمبەر ، لەبەر ئەمە کتێبەکەی بۆ ئەنێرێتەوە، خیانەت لە عیلم و ئایینەکەی ناکات و، بە بێ ترس و ڕاڕا بە توندی و تیژی وەڵامەکەی –وەك ئەیبینی –دەنووسێتەوە.**

وشەی سوپاس

ئاواتم ئەوە بوو بەو شێوەیەی دڵ پێی خۆشبێ و بگونجێ لەگەڵ شکۆمەندیی ئەم زاتانەی خوارەوەدا کە بەڕووی گەش و بەخەندەی لێوەوە لایان لێ کردمەوەو ئاوڕیان لێ دامەوە، بەرامبەر بەو پیاوەتیەیان لەگەڵ مندا کریان -کەهەریەکەیان بەچەند لاپەڕەیەك لەم دیوانەدا مێژووی ژیان و جوامێری یان بنووسم ن بەڵام بەداخەوە لە توانامدا نەبوو بەڕاستی دەربارەیان قەڵەم کوڵ و زبان لاڵە:

١- بەڕێز کاك عومەر حەمە عەلی ڕۆستەم لە دێی چەرمەگا لە سلێمانی.

٢- بەڕیز کاك سەردار جاف کوڕی داود بەگی جاف لە بەغدا.

٣- بەڕێز کاك فوئاد شێخ حەسەن لە سلیمانی.

٤- بەڕێز کاك عومەر نووری حاجی حەمە سوور لە سلێمانی.

٥- کاك حسەین عوسمان مەعرووف نێرگسەجاڕی.

٦- بەڕێز کاك فایەق حاجی محەممەدی کۆڵەك لە سلێمانی.

ئەم بەڕێزانەش بە دیوانی دەستنووس یارمەتی یان دام:

١-بەڕیز عەلی بەگی حسیەن بەگی جاف کەشکۆڵەکەی کەریم بەگی فەتاح بەگی جافی دامێ و لێی بەهرەوەر بووم.

٢-بەڕێز مەلا عەلی مەلا فەرەجی هەڵە بجەیی.

٣-لەبەڕێز کاك غەریب زێوەر (ئەصڵ و ڕۆح) ەکەی پیرە مێردم لێی وەرگرت، زۆر هانی دام بۆ بەردەوام بوونم لەسەر تەواوکردنی ئەم دیوانە.

٤-شێخ ئەنوەری شێخ صدیقی نێرگسەجاڕی دیوانەکەی مەلا فەتاحی (کاگرد لی) ی دامێ.

٥-کاك ڕەئووف عەسمان مەعرووف دەستنووسێکی نەجمەدین مەلای لادانم.

٦- شاعیری بەڕێزمان ع. ع شەونم کە دیوانێکی دەست نووسی مەولەوی دامێ کەلەسەرەتای سی یەکاندا لەهەورامی یەوە گۆڕابوو بۆ سۆرانی.

٧-مەلا کەریمی مەریوانی دیوانێکی دەستنووسی کۆنی دامێ:

زنجیرەی سوپاسەکەم بە ناوهێنانی خوشکە شوکریە حەمە ئەورەحمان کۆتایی پێ ئەهێنم، لە قوڵایی دڵ و ناخی هەستمەوە سوپاس و ستایشی بێ پایانی ئەم خوشکە ئەکەم، بەڕاستی زیاد لە پێویست و ئەو فەرمانانەی کەخرابوونە ئەستۆیەوە هەوڵی داو خۆی ماندووکردو بەوپەڕی لێ بووردن و دڵسۆزی یەوە تێ کۆشاو ڕەنجی کێشا.

ڕەمزو هێمای پیتەکان:

(م): ملا عبدالکریمی مدرس، خوای گەورە بۆمانی بهێڵێ.

(ف): کەشکۆڵەکەی خوالێخۆشبوو مەلا فەتاحی (کاگردەلی).

(ك): کەشکۆڵەکەی کەریم بەگی فەتاح بەگی جاف.

(ع): مەلا عەلی مەلا فەرەجی هەڵە بجەیی.

(پ): حاجی تۆفیق پیرەمێرد دیوانی (ئەصڵ و ڕۆح).

(مەر) : مەلا کەریمی مەریوانی.

(بامۆ) مەلا محەممەدی بامۆکی.

تێبینی:

(١) لەدەرەوەی عێراق هیچ کەس بۆی نی یە ئەم کتێبە لەچاپ بداو بڵاوی بکاتەوە.

MAWLAWI.KRD

دیوانی

مەولەوی

کونکونبێ لەشم بەم برینانە
رێی ئامشۆی دڵ بۆڵای ئاسانە
من کە خەجاڵەت دێمە خزمەتت
جەهەنەم! هەرگیز نەچمە جەنەتت

9 789643 566821
1559
نشر احسان
SHERKO KHANZADI